

Verslag van het werkbezoek aan het UNESCO-werelderfgoed 'Historisch centrum Wenen', door het UNESCO-werelderfgoed Stelling van Amsterdam

Op 1-2 november 2018 hebben gedeputeerde Joke Geldhof en sitemanager Nanette van Goor (beiden betrokken bij het werelderfgoed Stelling van Amsterdam) een werkbezoek gebracht aan het collega UNESCO-werelderfgoed 'Historisch centrum Wenen'. De reden waarom voor Wenen is gekozen is dat Wenen in 2017 door UNESCO op de lijst is geplaatst van bedreigd werelderfgoed. Wij wilden meer horen over de redenen waarom Wenen op de lijst van bedreigd werelderfgoed is geplaatst, wat daar qua contacten met UNESCO/ICOMOS aan voorafging en wat Wenen momenteel onderneemt om weer van deze lijst af te komen.

Er hebben twee gesprekken plaatsgevonden in Wenen. Eén met Rudolf Zunke, sitemanager voor het werelderfgoed 'Historisch centrum Wenen'. En één met Ruth Pröckl, focal-point van de staat Oostenrijk (de contactpersoon van de State Party richting UNESCO). Daarnaast is uiteraard de werelderfgoed-site bezocht. De gesprekken hebben zich met name toegespitst op een voorgenomen bouwproject op de rand van het werelderfgoed/rand bufferzone. Dit bouwproject 'Continental Hotel- Ice Skating Club- Wiener Konzerthaus' is de belangrijkste reden dat Wenen op de lijst van bedreigd werelderfgoed is geplaatst.

Vijf inzichten welke het werkbezoek heeft opgeleverd:

1. De Outstanding Universal Value (OUV), welke ten tijde van de inschrijving van de werelderfgoed-site is vastgelegd, is leidend bij de beoordeling van ontwikkelingen binnen het werelderfgoed;
2. Stapel geen (kleinere) ontwikkelingen/projecten. Bij de casus Wenen blijken afgelopen jaren meerdere bouwprojecten te hebben gespeeld. Deze voorgenomen bouwprojecten zijn niet in samenhang met elkaar aan ICOMOS/UNESCO gepresenteerd, maar steeds individueel. Dit heeft wrevel gewekt bij ICOMOS, omdat het doet voorkomen dat er elke keer weer iets bijkomt, een stapeling van projecten. Hiervan kan geleerd worden dat het wenselijk is om projecten in samenhang met elkaar te presenteren en te bespreken met ICOMOS/UNESCO, zodat zij een goed beeld krijgen van het totaalplaatje;
3. Neem als siteholder geen onomkeerbare besluiten zolang de dialoog met ICOMOS/UNESCO loopt. In het geval van Wenen, heeft de stad Wenen inmiddels een onomkeerbaar besluit genomen over een bouwplan waarover ook nog steeds een dialoog met UNESCO/ICOMOS loopt. Dit is een van de belangrijkste redenen dat Wenen op de lijst van bedreigd werelderfgoed is geplaatst;
4. Zorg voor een goede relatie met de 'State Party', de Staat die de formele contacten met UNESCO onderhoudt. Trek samen op in de contacten en dialoog met UNESCO/ICOMOS;
5. Investeer in een goed ontwerp: in het geval van het bouwproject bij Wenen, spitst de discussie zich met name toe op de bouwhoogte en het bouwvolume van het project. Maar de kwaliteit van de geplande bebouwing zou ook verbeterd kunnen worden. Dit zou het project wellicht ten positieve beïnvloeden.

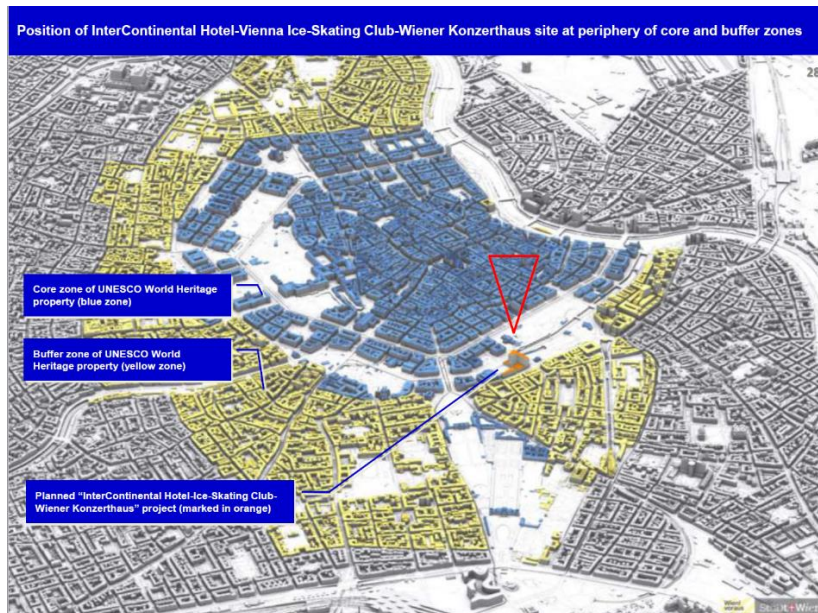

Foto 1: ligging van project op grens werelderfgoed-site en bufferzone. In blauw het beschermde werelderfgoed. In geel de bufferzone.

Foto 2: huidige situatie van locatie InterContinental Hotel, Ice-Skating Club en Wiener Konzerthaus.

Rendering of planned project for Ice-Skating Club site, summer view.
Comparison of the originally planned project (red lines) with the project revised and rescaled in the course of a mediation procedure initiated inter alia as a result of criticisms voiced by the UNESCO World Heritage Committee

Foto 3: geplande nieuwbouw. In rood de oorspronkelijk bedoelde bouwhoogte/bouwvolume. De bouwhoogte was toen op 75 meter gesteld. Deze is inmiddels teruggebracht naar 66,3 meter. Altijd nog zo'n 20 meter hoger dan het huidige gebouw (zie foto 2).

Foto 4: De (toekomstige) zichtas vanaf het Belvédère op de binnenstad van Wenen en op het ingetekende project 'Ice-Skating Club'. Deze zichtas, die nu nog open is en waarbij de St. Stephans kathedraal (links) een belangrijk baken is, is een vastgelegde OUV van het werelderfgoed.

